

Anvendelse i de vigtigste og betydningsfuldste Straffesager, komme ind paa Spørgsmaalet om Institutionens procesuelle Berettigelse. Beviset derfor mener jeg, man kan føre ved at gaa tilbage til det engelske Forbillede og trænge dybere ind i de Spørgsmaals Karakter, som frembyde sig i denne Straffeprocess. Der er virkelig i mange Straffesager en Opgave, til hvis Løsning det maa siges at være et Gode, en Lettelse og skaffe virkelig Haab om en fuldligere og til Sagens sande og retfærdige Afgjørelse bedre svarende Løsning, at Lægmand tages med. Der er et Spørgsmaal, som paa forskjellig Maade er blevet besvaret af Lovgivningerne, nemlig hvad egentlig Nævningernes Kompetence er, hvorpaa den gaar ud. Er det Retsspørgsmaalet? Skulde ikke Jurister være de Bedste til at afgjøre dette? Er det Bevisspørgsmaalet? Det sagde man oprindeligt, men man formaade ikke at gennemføre en saadan Sondring mellem Retss- og Bevisspørgsmaalet. Grundlaget i den engelske Ret er, at der i enhver eller dog mangfoldige Straffesager er to Kredse af Spørgsmaal; den ene, hvor det væsentlig kommer an paa Lovgiveren, den juridisk stringente Slutning, og en anden Række Spørgsmaal, hvor det kommer an paa et Skjøn, et fornuftigt Skjøn indenfor visse Grændser. Det første erkjender man, og vil man erkjende, at den retskyndige Dommer bedst løser, det sidste har han ikke noget Monopol paa bedre at løse end den fornuftige Lægmand, og det er Tanken, at man ved at tilkalde et Lægmandslemme af større Omfang fra forskjellige Livskredse, opnaar til Afgjørelse af saadanne Spørgsmaal en præsumptiv bedre Løsning ved en Samvirken af de retslærde Dommere med Lægdommere. Denne Tanke er det, som man kan sige er bleven gennemført i den engelske Nævningeprocess og ogsaa her i Principet faaet mere og mere Tilslutning i de europæiske Nævningelovgivninger, ihvorvel der stadig famles i Maaden, hvorpaa man skal udføre den. Med Hensyn til Udførelsen stiller Sagen sig jo nemlig i Kraft af denne Tanke som den nærmestliggende saaledes at Nævningerne afgjøre eller besvare først det Spørgsmaal, om den Sigtede er skyldig eller ikke skyldig, men at, hvis det er sandt, at dette Skjøn kun er berettiget indenfor visse Grændser, maa der fra de retskyndige Dommers Side være et Veto, dersom Skjønnen overstrider Grændsen, overstrider de Lovgrændser, indenfor hvilke det maa holde sig, men fuldstændig saaledes kan Tanken ikke gennemføres og skal ikke gennemføres. Vetoet, om jeg maa bruge dette Udtryk gælder — og det er en rigtig ogsaa i den engelske Nævningelovgivning gennemført Tanke — naar den Sigtede kjendes skyldig, men der er intet Veto hos den retslærde Dommer, naar den Sigtede af Nævningerne kjendes uskyldig. Og dette er ogsaa fuldstændig rigtigt, skjøndt det skulde synes, at der ogsaa

maatte være et Veto der, dersom Lovgrændsen overstrides. Sagen er den, at, naar Lovgrændsen overstrides, og naar vi ikke forudsætte, hvad der jo altid vilde sætte enhver Betragtning af en Institution som denne paa et ikke normalt Standpunkt, at Nævningerne med Bevidsthed ville overstride Loven, men kun, at de feilagtig, ifølge en vildfarende Opfattelse, overstride Lovgrændsen, idet de frifinde, saa er der dog gode Grunde til at frifinde, fordi i Straffesager er der dog den gode Grund til at frifinde, at den Sigtede saa sandsynligvis har svævet i den samme Vildfarelse som Nævningerne og ikke anset det af ham foretagne for en Forbrydelse, og hvor dette er Tilfældet, mangler den Betingelse for at straffe, som udtrykkes ved Begrebet fuld Tilregnelighed. Derfor er den engelske Ordning og den, man under megen Jamlen stræber at gennemføre i Fastlandenes Nævningelovgivninger, den, at der kun ligeoverfor Nævningernes domfældende Kjendelse skal være et Middel for de retskyndige Dommere til at afkræfte den, og det er paa den Tanke, et Udkastet har bygget, og som man vil finde gennemført i det. Derved viser Nævningeprocessen sig ogsaa i Belysning af samme Tanke, som Anklageprocessen hviler paa, nemlig den at søge at skaffe den Sigtede Garantier. Nævningeprocessens Grundtanke bliver saa den, at der til de andre Garantier kommer i visse særegne Sager den største Garant, nemlig, at Ingen kan sælbes skyldig, uden at baade fornuftige Lægdommere erklære ham skyldig og retskyndige Dommere sige, at denne Erklæring er forenelig med Loven. Der er dernæst det meget vanskelige Spørgsmaal, som Udkastet har maattet afgjøre om, hvorledes Grændsen skulde drages for Nævningesager. Vi have ikke hos os en Straffelovgivning, der er særlig indrettet paa at lægge et Skema for Processen, der gjør et Skjel mellem Nævninge- og andre Straffesager. Det har man andetsteds, men det er ganske naturligt, at vi ikke have det, da vor Straffelov jo ikke har kunnet været udarbejdet med det Formaal for Die, og det er ganske heldigt, vi ikke have det, thi der er Intet, der mere i Udlandets Nævningelovgivninger har været angrebet end den Maade, hvorpaa man der har draget Grændsen for Nævningesager, og som idelig medfører det, hvorover der ogsaa fra Nævningernes Side har været Klaget aller mest, nemlig at de kaldes til Medvirkning mange Gange i Sager, hvor der slet ikke er nogen Opgave at løse for dem, fordi Sagen var klar, og det kun var Tidsspilde for dem at sidde og deltage i dens Paakjendelse, medens derimod mangfoldige Sager bleve udenfor deres Omraade, som havde langt mere Betydning ogsaa for den Sigtede. Det er naturligvis en særlig vanskelig Sag at finde en Ordning, der tilfredsstillende alle fuldt berettigede Betragtninger i Henseende til Dragelse af denne Grændse; men i Kraft af den Betragtning, at det gælder om en Garanti for den